

مقصود و محبوب نهایی زندگی ما است/پاسخ: خدا

سرچشمه همه خوبی ها و زیبایی ها است / پاسخ: خدا

حرکت به سوی خوبی ها به معنای به خداست/پاسخ: نزدیکی

در حقیقت راه دستیابی به همه کمال ها و زیبایی ها است/پاسخ: تقرب به خداست

یادآوری

در این بخش از کتاب دین و زندگی با روش هدایتی خداوند بیشتر آشنا می شویم با بهره مندی از هدایت های خداوند برای بهتر زندگی در دنیا کسب خوشبختی جاویدان در آخرت بهتر برنامه ریزی کنیم

در سال گذشته با «هدف زندگی» آشنا شدیم و دانستیم که مقصود و محبوب نهایی زندگی ما «خداست». او سرچشمه همه خوبی ها و زیبایی هاست و حرکت به سوی این خوبی ها به معنای نزدیکی به اوست. در حقیقت، راه دستیابی به همه کمال ها و زیبایی ها تقرب به خداست.

همچنین آموختیم که موجودات جهان، از آن خدایند و بازگشتشان هم به سوی اوست. در میان مخلوقات پیرامون ما، بازگشت انسان، یک بازگشت ویژه است. معاد هر انسانی از عمل اختیاری او شکل می گیرد. بنابراین، باید برای انجام بهترین عمل، به درستی برنامه ریزی کرد و عقاید، اخلاق و اعمالی که موجب رستگاری در دنیا و آخرت می شود را شناخت و به آنها پایبند بود.

امسال در این بخش از کتاب دین و زندگی، با روش هدایتی خداوند بیشتر آشنا می شویم تا با بهره مندی از هدایت های او، برای بهترین زندگی در دنیا و کسب خوشبختی جاویدان در آخرت، بهتر برنامه ریزی کنیم.

موجودات جهان، از آن و بازگشتشان هم به سوی است/ خدایند- خدا

در میان مخلوقات پیرامون ما، بازگشت، یک بازگشت ویژه است/انسان

معاد هر انسانی از عمل او شکل می گیرد/ اختیاری

عقاید و اخلاق و اعمالی که موجب رستگاری در می شود را و به آنها پایبند بود/ دنیا و آخرت-شناخت

باید برای انجام بهترین عمل، به درستی کرد/ برنامه ریزی

۱

بخش اول

تفکر و اندیشه

فریده نعیمی نیا - دبیر معارف ناحیه 2 اهواز

مهم

عامل تداوم زندگی انسان چیست؟ و کدام آیه شریفه به آن اشاره دارد؟ آب - لنحیی به بلده میتا - کنکور ریاضی 99

آب و حیات در جهان چگونه است؟ 1

(آب، نعمت بی نظیر خداوند، جلوه زیبایی و طراوت، مظهر پاکی و زلالی و عامل ادامه حیات است. در نبود آب، از آواز دلنشین پرندگان، طراوت و سرسبزی درختان و تبسم گل های زیبا و رنگارنگ طبیعت اثری نخواهد بود.

موضوع آیه 1 آری، آب مایه حیات و اساس زندگی در جهان است)

آب و حیات انسان چگونه است؟

ترجمه: "وهر چیززنده ای را از آب قرار دادیم

1 وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ

موضوع آیه 2 (انسان با آب نیازهای طبیعی و جسمی اش را برطرف می سازد و به طور کلی آب، حیات بخش

جهان مادی، از جمله ما انسان هاست.) ترجمه: تا به آن باران (بوسیله باران)، زمین مرده را زنده کنیم

2 لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَّتًّا

یکی از دلایل امکان معاد - اشاره به نظام مرگ و زندگی در طبیعت

اما راستی حیات روح بشر وابسته به چیست؟ چه چیزی به روح و درون انسان تنادابی و طراوت می بخشد؟ چگونه می توان به این اکسیر حیات دست یافت؟

دعوت خدا و پیامبر (دین) اکسیر حیات، مایه شادابی و طراوت روح و درون انسان است

مهم

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

ای کسانی که ایمان آورده اید، دعوت خدا و پیامبر را بپذیرید؛ آنگاه که شما را به چیزی

فرا می خواند که به شما زندگی حقیقی می بخشد.

موضوع درس است، در سایت گروه قرآن و

- این آیه خطاب به مؤمنان و جامعه ایمانی است-1
- اجابت یعنی اطاعت از خدا و رسولش، شرط رسیدن به حیات حقیقی است-2
- شرط ایمان واقعی، اجابت خدا و پیام آورش می باشد-3
- دین یعنی اجابت خدا و رسولش که زندگی بخش و مایه حیات روح انسان است-4

این آیه به نیاز برتر "کشف راه درست زندگی" یا چگونه زیستن اشاره دارد -5

۳-سوره فرقان، آیه ۴۹.

-حیات طبیعی یا زندگی نیکو مرهون "درگرو" اجابت خدا و رسول است-6

۴-سوره انفال، آیه ۲۴.

نیاز های انسان به دو دسته تقسیم می شود
 نیاز های طبیعی و غریزی - 1 مانند آب، هوا، غذا، پوشاک
 نیاز های برتر و بنیادین - 2 مانند شناخت هدف زندگی- 1
 درک آینده خویش- 2
 کشف راه درست زندگی- 3

سرمایه های انسان : قدرت عقل و تفکر
 اختیار و انتخاب
 وجدان اخلاقی (نفس لواحه) و
 شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن

فریده نعیمی نیا - دبیر معارف ناحیه 2 اهواز

هدایت الهی

دستورالعمل

چه چیزی باعث شده مکاتب مختلف بشری برنامه های متفاوت و گاه متضادی را برای سعادت بشری ارائه کنند؟ 1

احتیاج دائمی انسان به داشتن چگونه برنامه ای است؟ سبب چه امری می شود؟ 1

1 پاسخ) احتیاج دائمی انسان به داشتن برنامه ای که پاسخگوی نیازهایش باشد و سعادت او را تضمین کند، سبب شده است که در طول تاریخ همواره شاهد ارائه برنامه های متفاوت و گاه متضاد از جانب مکاتب بشری باشیم (از این رو این سؤالات در ذهن ایجاد می شود که : آیا می توان به مکاتب بشری اعتماد

1 پاسخ

کرد و زندگی را براساس برنامه های آنان بنا نهاد؟

آیا انسان می تواند تنها با تکیه بر عقل، برنامه کاملی برای سعادت خود ارائه دهد؟
 یک برنامه مناسب برای سعادت انسان باید چه ویژگی هایی داشته باشد؟
 آیا برنامه ای که فقط سعادت دنیای انسان را در بر بگیرد، کامل است؟

نیازهای انسان به چه دسته تقسیم می شود؟ 1- نیازهای طبیعی و غریزی 2- نیازهای برتر و بنیادین و اساسی

انسان همچون سایر موجودات زنده چگونه نیازی دارد؟ توضیح دهید- 1

نیازهای طبیعی و غریزی انسان ها کدامند؟ چند نمونه را نام ببرید؟ الف

خداوند پاسخ نیازهای طبیعی و غریزی را در کجا قرار داده است؟ ب

نیازهای برتر

پاسخ 1 (انسان همچون سایر موجودات زنده، یک دسته نیازهای طبیعی و غریزی دارد؛ مانند نیاز به آب، هوا، غذا و مسکن) خداوند پاسخ به این نیازها را در عالم طبیعت آماده کرده و قدرت آگاه شدن از آنها را نیز به انسان داده است؛ برای مثال، در وقت نیاز به آب و غذا احساس تشنگی و گرسنگی می کند و سراغ آب و غذا می رود. هنگام سرما و گرما، از مصالح موجود در طبیعت بهره می برد و برای خود پوشاک و مسکن تهیه می کند)

نیازهای برتر را تعریف کنید؟- 2

پاسخ 2

اما نیازهای انسان منحصر به نیازهای طبیعی و غریزی او نمی شود (زمانی که انسان، از سطح زندگی روزمره فراتر رود و در افق بالاتری بیندیشد، خود را با نیازهای مهم تری نیز روبه رو می بیند) نیازهایی که برآمده از سرمایه های ویژه ای است که خداوند به او عطا کرده است^۱. پاسخ صحیح به این نیازهای اساسی است که سعادت انسان را تضمین می کند (انسان چه زمانی با نیازهای برتر روبه رو می شود؟

نیازهای اساسی به تدریج به دل مشغولی، دغدغه و بالاخره به سؤال هایی تبدیل می شوند که انسان تا پاسخ

آنها را نیابد، آرام نمی گیرد) ^{را توضیح دهید؟} نیازهای برتر و بنیادین و اساسی را نام ببرید؟- 4

۱- شناخت هدف زندگی: انسان می خواهد بداند «برای چه زندگی می کند؟» و کدام هدف است که می تواند با اطمینان خاطر، زندگی اش را صرف آن نماید؟ او می داند که اگر هدف حقیقی خود را نشناسد یا در شناخت آن دچار خطا شود، عمر خود را از دست داده است. ^{نزدیکی و تقرب به خدا}

به همین خاطر، امام سجاد علیه السلام پیوسته این دعا را می خواند که: ^{موضوع: شناخت هدف زندگی}

«خدا یا ایام زندگانی مرا به آن چیزی اختصاص بده که مرا برای آن آفریده ای»^۲

۲- درک آینده خویش: انسان با این سؤال مهم و اساسی نیز روبه روست که: «آینده او چگونه است؟»؛ «آیا زندگی او با مرگ تمام می شود یا دفتر حیات او به شکل دیگری گشوده می گردد؟»، «اگر حیات، به شکل دیگری ادامه می یابد و انسان زندگی ابدی را پس از مرگ آغاز خواهد کرد، نحوه زندگی او پس از مرگ چگونه است؟»، «زاد و توشه سفر به جهان دیگر چیست؟» و «خوشبختی وی در آن سرا در گرو انجام چه کارهایی است؟»

مفهوم کلی شعر: درک آینده خویش

روزها فکر من این است و همه شب سخم که چرا غافل از احوال دل خوشتم
از کجا آمده ام آدمم بهر چه بود به کجا می روم آخر نهایی و طعم ^{درک آینده خویش}

شناخت هدف زندگی

۱- با این سرمایه ها در درس دوم کتاب دین و زندگی پایه دهم با عنوان «پرواز» آشنا شده اید.

۲- وَ اسْتَغْفِرُ آيَاتِي فِي مَا خَلَقْتَنِي لَمْ. دعای مکارم الاخلاق.

۳- دیوان شمس، مولوی.

را توضیح دهید؟

۳- کشف راه درست زندگی: راه زندگی یا «چگونه زیستن» که ارتباط دقیقی با دو نیاز قبلی دارد، دغدغه دیگر انسان‌های فکور و خردمند است. این دغدغه از آن جهت جدی است که انسان فقط یک بار به دنیا می‌آید و یک بار زندگی در دنیا را تجربه می‌کند. بنابراین در این فرصت تکرارنشده، باید از بین همه راه‌هایی که پیش روی اوست، راهی را برای زندگی انتخاب کند که به آن مطمئن باشد تا بتواند با بهره‌مندی از سرمایه‌های خدادادی به هدف خلقت برسد. بنابراین، یکی از سؤالات اساسی انسان این است که راه درست زندگی کدام است؟ و چگونه می‌توان به آن دست یافت؟

به عصر سوگند خورده است به معنای زمان و تاریخ بشر است مسلم است
خسران انسانها در زندگی نتیجه گذاشتن زمان عمر آنها معرفی کرده است-1

تدبّر در قرآن

در آیات سورة عصر تدبّر کنید و با کمک دوستان

خود، به سؤالات پاسخ دهید :

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مهم

وَالْعَصْرِ، إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ، إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا

وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ

۱- خداوند در این سوره به چه چیزی سوگند خورده است؟ چرا؟

۲- چه خسارتی انسان را تهدید می‌کند؟
کسانی که ایمان بیاورند- عمل صالح انجام دهند-خودشان حق را رعایت می‌کنند و به سوی حق دعوت کنند-و همچنین خودشان صبور هستند و دیگران را نیز به صبر دعوت می‌کنند -3

۳- چه کسانی دچار خسران نمی‌شوند؟

؟

پاسخ به این نیازها و سؤال‌های اساسی باید حداقل دو ویژگی داشته باشد: نام برده و توضیح دهید؟

سؤال

الف) کاملاً درست و قابل اعتماد باشد؛ زیرا هر پاسخ احتمالی و مشکوک نیازمند تجربه و آزمون

است. در حالی که عمر محدود آدمی برای چنین تجربه‌ای کافی نیست، به خصوص که راه‌های

پیشنهادی هم بسیار زیاد و گوناگون اند. **چراپاسخ به سؤال های اساسی باید کاملاً درست وقابل اعتماد باشد؟**

پاسخ
الف
ب

ب) همه جانبه باشد؛ به طوری که به نیازهای مختلف انسان به صورت هماهنگ پاسخ دهد؛ زیرا ابعاد

جسمی و روحی، فردی و اجتماعی و دنیوی و اخروی وی، پیوند و ارتباط کامل و تنگاتنگی با هم دارند

و نمی‌توان برای هر بُعدی جداگانه برنامه‌ریزی کرد. **چراپاسخ به سؤال های اساسی باید همه جانبه باشد؟**

سؤال **چه کسی می‌تواند پاسخ صحیح این سؤال ها ی اساسی یا نیازهای برتر را بدهد؟**

۱- آگاهی کاملی از خلقت انسان، جایگاه او در نظام هستی، ابعاد دقیق و ظریف روحی و جسمی و

نیز فردی و اجتماعی او داشته باشد.

پاسخ
1
2

۲- همچنین بداند که انسان‌ها، پس از مرگ، چه سرنوشتی دارند و دقیقاً چه عاقبتی در انتظار

آن‌هاست.

خیر، دستگاه تفکر و اندیشه انسان دارای محدودیت است و نیز از طریق علوم بشری نمی‌تواند اطلاعات را به طور کامل و دقیق و بدون خطا و اشتباه بگیرد - الف

فعالیت کلاسی

با توجه به توضیحات، بررسی کنید که

الف) آیا عقل انسان به تنهایی می‌تواند به این سؤال‌های اساسی پاسخ کامل و جامع دهد؟ چرا؟

ب) آیا انسان به تنهایی می‌تواند مسیر سعادت را طراحی کند؟ چرا؟

خیر، از آنجا که طراحی مسیر سعادت انسان بستگی به پاسخ کامل و جامع به سؤالات و نیازهای بنیادین دارد و انسان نمی‌تواند به تنهایی به آنها پاسخ دهد، نمی‌تواند به تنهایی مسیر سعادت خویش را طراحی نماید - ب

دانش تکمیلی

برای آشنایی با برخی از مکتب‌هایی که بر اساس عقل و دانش بشری به سؤالات اساسی انسان پاسخ داده‌اند و نتایج ناگواری در زندگی انسان‌ها به جای گذاشته‌اند، به سایت گروه قرآن و معارف بخش «دانش تکمیلی» مراجعه کنید. برای ورود به سایت گروه قرآن و معارف کافی است به آدرس

<http://quran-dept.talif.sch.ir> مراجعه کنید.^۱

سرمایه‌های انسان: قدرت عقل و تفکر
اختیار و انتخاب
وجدان اخلاقی (نفس لوامه) و
شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن

شیوه هدایت خداوند برای انسان چگونه است؟ توضیح

سوال 2

(خداوند هر دسته از مخلوقات را متناسب با ویژگی‌هایی که در وجودشان قرار داده است هدایت می‌کند.) انسان ویژگی‌هایی دارد که او را از سایر مخلوقات متمایز می‌کند و همین امر سبب شده شیوه هدایت او متفاوت باشد.

ویژگی‌های انسان که در شیوه هدایت او تأثیر دارند کدامند نام برده و توضیح؟-1

(یکی از این ویژگی‌ها، توانایی تعقل و تفکر و ویژگی دیگر قدرت اختیار و انتخاب اوست؛ انسان، ابتدا درباره هر کاری تفکر می‌کند، اگر تشخیص داد که آن کار مفید است و او را به هدفش می‌رساند، آن را

پاسخ 1

**

انتخاب می‌کند و انجام می‌دهد.) تفکر و اختیار

**

شیوه هدایت خداوند برای انسان چگونه است؟ توضیح دهید-2

(هدایت خداوند نیز از مسیر این دو ویژگی می‌گذرد؛ یعنی خداوند برنامه هدایت انسان را که دربرگیرنده پاسخ به سؤالات بنیادین است، از طریق پیامبران می‌فرستد، تا انسان با تفکر در این برنامه و پی بردن به ویژگی‌ها و امتیازات آن، با اختیار خود این برنامه را انتخاب کند و در زندگی به کار بندد و به هدفی که خداوند در خلقت او قرار داده است، برسد)

پاسخ 2

(انسان با عقل خود در پیام الهی تفکر می‌کند و با کسب معرفت و تشخیص باید‌ها و نبایدها، راه صحیح زندگی را می‌یابد و پیش می‌رود) شناخت انتخاب

مهم

۱- مطالب بخش «دانش تکمیلی» صرفاً جهت توسعه اطلاعات دانش‌آموزان علاقه‌مند بوده و در آزمون‌های پایانی و یا آزمون‌های سراسری، سؤالی از آن طراحی نخواهد شد.

۲- به‌طور مثال، زنبور عسل که ساختمان بدنی ویژه‌ای دارد و برای تولید عسل باید مکان مخصوصی را تهیه کند، خداوند او را هدایت می‌کند تا آن کندوی مخصوص را بسازد (سوره نحل، آیه ۶۸).

امام کاظم (ع) در پاسخ به هشام بن حکم علت فرستادن پیامبران را چه چیزی بیان فرموده؟ بندگان در پیام الهی تعقل کنند-1

موضوع: رابطه عقل و پیام الهی

چه کسانی پیام الهی را بهتر می پذیرند؟ کسانی که از معرفت برتری بر خوردار باشند-2

کسانی که در تعقل و تفکر برترند چگونه اند؟ نسبت به فرمان های الهی داناترند-3

صحیح زندگی را می یابد و پیش می رود.) ان کس که عقلش کامل تر چگونه است؟ رتبه اش در دنیا و آخرت بالاتر-4

مهم امام کاظم (ع) به شاگرد برجسته خود، هشام بن حکم، فرمود:

1 «ای هشام، خداوند رسولانش را به سوی بندگان نفرستاد، جز برای آنکه بندگان در پیام الهی تعقل

کنند. کسانی این پیام را بهتر می پذیرند که از معرفت برتری برخوردار باشند و آنان که در تعقل و تفکر

2 برترند، نسبت به فرمان های الهی داناترند و آن کس که عقلش کامل تر است، رتبه اش در دنیا و آخرت

بالاتر است.» 3 ای انسان به علت دارا بودن اختیار می تواند راه های دیگری را برگزیند؟ توضیح دهید-1

پاسخ 1 (بنابراین با کنار هم قرار گرفتن عقل و وحی می توان به پاسخ سؤال های اساسی دست یافت) البته

انسان به علت دارا بودن اختیار می تواند راه های دیگری را نیز برگزیند. اما چنان که گفته شد، چون هر

برنامه دیگری غیر از برنامه خداوند نمی تواند پاسخ درستی به آن نیازها بدهد، انسان زیان خواهد کرد و

با دست خالی به دیار آخرت خواهد شتافت)

تکمیل کنید

اگر خداوند به سؤال های اساسی انسان پاسخ ندهد و او را رها کند، انسان در قیامت می تواند

بگوید از آنجایی که تو (خداوند) خود ما را رها کردی و برای ما راهنمایی نفرستادی که به سوالاتمان پاسخ دهد به
..... این خاطر گمراه شدیم اگر یک پیامبر می فرستادی از او اطاعت می کردیم

خداوند، در قرآن کریم درباره تمام و کامل شدن حجت الهی با فرستادن انبیا فرموده است:

دُسَلًا مُّشْبَهًا، وَ مُنْذِرِينَ لِّئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلَا. ۲

شیوه ابلاغ پیامبران: بشارت دهند و بیم دهند
رسوله ای (ا) فرستاد (ه) بشارت دهنده و بیم دهنده باشند، تا بعد از آمدن پیامبران، برای مردم در

مقابل خداوند، دستاویز و دلیلی نباشد...

خداوند با فرستادن پیامبران راه . اعتراض بندگان و بهانه جویی ...

را بسته است و حجت را بر بندگان تمام کرده است.

۱- اصول کافی، کلینی، ج ۱، ص ۱۹.

۲- سورة نساء، آیه ۱۶۵.

- ۱- آیا انسان می تواند پاسخ دادن به نیازهای برتر را نادیده بگیرد و براساس ضرب المثل «هرچه پیش آید خوش آید» رفتار کند؟ چرا؟
- ۲- آیا می توانیم پاسخ به نیازهای برتر را به احساسات شخصی و سلیقه فردی واگذار کنیم؟ چرا؟
- ۳- شعر زیر با کدام یک از نیازهای برتر انسان مرتبط است؟ چرا؟

مرد خرومند هنر پیشه را عمر دو بایست در این روزگار
تا به یکی تجربه آموختن با دیگری تجربه بردن به کار

پاسخ 1 خیر، انسان عاقل نمی تواند چنین نگریشی داشته باشد چون پاسخ گویی مناسب به نیازهای برتر (بنیادین) سعادت و خوشبختی او را به دنبال دارد و بی توجهی به آنها شقاوت و بدبختی ابدی را نصیب انسان خواهد کرد-1

خیر، الف - راه کمال و رشد هر نوع از موجودات راه معین و خاصی است به طور مثال: دانه گندم، نوزاد گوسفند، درحقیقت رشد و نمو بدن انسان و هر موجود دیگر قانون خاص خود را دارد اگر کسی نخواهد از این قانون مندی پیروی کند باید تبعات آن مانند رنج و بیماری را بپذیرد
ب - بعد معنوی انسان: رشد آن از راه معین و قانون مندی است به میزانی که از این قانون دور شویم درد و رنج منفی آن را باید بپذیریم

کشف راه درست زندگی ، - شاعر معتقد است انسان باید دو عمر داشته باشد، در عمر اول راههای مختلف را تجربه کند و راه درست را انتخاب کند و در عمر دوم به کار ببندد
در صورتی که این امکان وجود ندارد پس باید با انتخاب برنامه درست از منبعی مطمئن به گونه ای زندگی کند که در پایان عمر آرزو نکند کاش عمری دوباره می داشت تا از نو انتخاب مسیر می کرد و خطاهایش را جبران می نمود

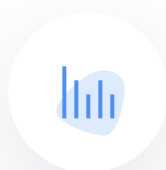
فریده نعیمی نیا - دبیر معارف ناحیه 2 اهواز

پایان درس اول

اپلیکیشن درسی همیار

برنامه رایگان درسی همیار

تمام پایه ها

جواب کتاب ، تدریس و نمونه سوال

همیشه رایگان

برنامه همیار کاملا رایگان میباشد